

ETV ดิวเต็มพิกัด ม.ต้น สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3)

10 เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยอยุธยา

โดย ครูณัฏฐา เลี้ยวไพโรจน์ (ครูป๊อป)

โรงเรียนพัฒนาความรู้สังคมศึกษา อาคารวรรณสรณ์ ชั้น 10

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษา

การสถาปนาอาณาจักร → พัฒนาการ → ความเสื่อมและการสิ้นสุด

- ผู้ก่อตั้ง
- ปัจจัยในการก่อตั้ง
- การเมืองการปกครอง
- เศรษฐกิจ
- สังคม
- ศิลปวัฒนธรรม
- ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

1. การสถาปนาอาณาจักรอยุธยา

- พระเจ้าอู่ทอง
- ความเหมาะสมของพื้นที่ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ, ยุทธศาสตร์, วัฒนธรรม

2. พัฒนาการการเมืองการปกครอง

- ระบอบ : ราชาธิปไตย **ลักษณะ** : เทวราชา
- 5 ราชวงศ์ : อู่ทอง → สุพรรณภูมิ → สุโขทัย → ปราสาททอง → บ้านพลูหลวง
- การปกครองอยุธยา

① ก่อนพระบรมไตรโลกนาถ

- ส่วนกลาง : จตุสดมภ์ = เวียง วัง คลัง นา
- ส่วนภูมิภาค : หัวเมืองชั้นใน หัวเมืองชั้นนอก
- ประเทศราช

② ปฏิรูปการปกครองสมัยพระบรมไตรโลกนาถ

- หลักการ : ดึงอำนาจ แบ่งแยกหน้าที่ คานอำนาจ
- ส่วนกลาง : สมุหนายก (พระยาจักรีศรีอโศก) สมุหกลาโหม (พระยามหาเสนาบดี)

เปลี่ยนชื่อปรับปรุงขอบเขตหน้าที่ของจตุสดมภ์เป็น : นครบาล ธรรมาธิกรณ์ โกษาธิบดี เกษตราธิการ

- ส่วนภูมิภาค : เมืองจัตวา หัวเมืองชั้นนอก
- ประเทศราช

③ สมัยพระเพทราชา : แบ่งแยกเขตการดูแล ของสมุหนายก และ สมุหกลาโหม

เพิ่มเสนาบดีกรมคลัง ดูแลหัวเมืองชายทะเลภาคตะวันออก

- การคุมกำลังคน : ใช้ระบบมูลนาย – ไพร่ มีกรรมสิทธิ์ที่ดี ดูแล
- กฎหมาย : พระธรรมศาสตร์

3. พัฒนาการเศรษฐกิจ

- รายได้ของอยุธยา

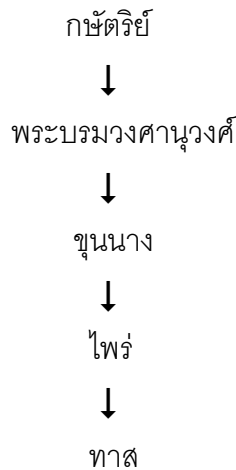
① รายได้จากภายในประเทศ = จังกอบ อากร ส่วย ฤชา

② รายได้จากต่างประเทศ = พระคลังสินค้า → กำหนดสินค้าต้องห้าม , สินค้า

ผูกขาด เป็นผู้เหยียบหัวตะเภา แต่งเรือสำเภาไปค้าขาย

4. พัฒนาการสังคม

- เป็นสังคม “ศักดินา” เริ่มชัดเจนสมัยพระบรมไตรโลกนาถ จากพระไอยการตำแหน่งนา
- ชนชั้น

5. พัฒนาการศิลปวัฒนธรรม

- เจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง (เริ่มสมัยพระเจ้าปราสาททอง)
- ยุคทองของวรรณคดี = สมัยสมเด็จพระนารายณ์

6. ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

- เพื่อนบ้าน : พม่า มอญ เขมร ญวน มลายู ล้านช้าง ล้านนา
- เอเชีย : อิหร่าน จีน ญี่ปุ่น
- ตะวันตก : โปรตุเกส สเปน ฮอลันดา อังกฤษ ฝรั่งเศส

7. ความเสื่อมและการสิ้นสุด

- การเสียกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2112

(สมเด็จพระนรินทร์ราชาธิราช VS พระเจ้าตะเบงชเวตี้ + บุญเรือง) → พระนเรศวรกู้เอกราช

- การเสียกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2310 (สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ) → พระเจ้าตากสินกู้เอกราช

โจทย์ทบทวน

1. ลักษณะใดที่**ไม่ใช่**ลักษณะการปกครองในสมัยอยุธยา
 1. พระมหากษัตริย์เป็นเจ้าของชีวิตของประชาชน
 2. พระมหากษัตริย์ต้องทรงอยู่ในทศพิธราชธรรม
 3. พระมหากษัตริย์กับประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
 4. ระบบการปกครองมีลักษณะผสมระหว่างการปกครองแบบไทยกับแบบเขมร
2. ข้อใด**ไม่ใช่**สาระสำคัญของการปฏิรูปการปกครองสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
 1. การตั้งอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง
 2. การยกเลิกระบบเมืองลูกหลวง
 3. การขยายเขตการปกครองของราชธานี
 4. การแบ่งเขตการปกครองระหว่างสมุหนกลาโหมและสมุหนายก
3. พระไอยการตำแหน่งนาพลเรือน และพระไอยการตำแหน่งนาทหารหัวเมือง ที่ตราขึ้นในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ มีจุดหมายอย่างไร
 1. ให้ทหารและพลเรือนมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามศักดินา
 2. ให้ชายหรือหญิงมีหน้าที่ตามกฎหมายอย่างชัดเจน
 3. ให้ทุกคนมีศักดินาตลอดกันไปตามหน้าที่ในสังคม
 4. ให้ทุกคนมีสิทธิในการถือครองที่ดินตามศักดินาที่ได้รับ
4. ระบบศักดินาของไทยเกี่ยวข้องกับเรื่องใด
 1. สิทธิในการครอบครองที่ดิน
 2. กำหนดอาชีพของคนในสังคม
 3. ความรับผิดชอบของคนในสังคม
 4. กำหนดชนชั้นฐานะของคนในสังคม
5. สังคมไทยสมัยอยุธยาจนถึง พ.ศ.2475 ใช้เกณฑ์ใดแบ่งขุนนางออกจากไพร่อย่างชัดเจน
 1. ศักดินาตั้งแต่ 400 ไร่ขึ้นไป
 2. อภิสัทธิ คือไม่ต้องเสียภาษีที่ดิน
 3. บรรดาศักดิ์หรือยศ ตั้งแต่ขุนขึ้นไป
 4. ตำแหน่งตั้งแต่นายหมวดหรือเทียบเท่าขึ้นไป
6. งานโยธาในสมัยอยุธยา เช่น ขุดคลอง สร้างถนน สร้างกำแพงเมือง ส่วนใหญ่รัฐบาลได้แรงงานมาอย่างไร
 1. จ้างแรงงานชาวจีน
 2. เกณฑ์แรงงานไพร่หลวง
 3. เกณฑ์แรงงานเชลยศึกและทาส
 4. เกณฑ์แรงงานไพร่สม และไพร่ส่วย
7. สิทธิเกี่ยวกับไพร่ในข้อใด **ไม่ถูกต้อง**
 1. ถือครองศักดินาได้
 2. โยกย้ายกรมกองสังกัดไม่ได้
 3. จับจองกรรมสิทธิ์ในที่ดินไม่ได้
 4. เลื่อนตำแหน่งเป็นข้าราชการได้

8. เหตุผลข้อใดที่ทำให้ไพร่ต้องมีสังกัด
 1. ความคุ้มครองในเรื่องทรัพย์สิน
 2. ความคุ้มครองด้านความปลอดภัย
 3. ความคุ้มครองในเรื่องการถือครองที่ดิน
 4. ความคุ้มครองตามกฎหมาย
9. นายเหมือนเป็นไพร่ของขุนชำนาญบริรักษ์ ข้อใดแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคนทั้งสอง**ไม่ถูกต้อง**
 1. ขุนชำนาญบริรักษ์ต้องดูแลไม่ให้ใครทำร้ายนายเหมือน
 2. ถ้าหากนายเหมือนขาดเงินไม่สามารถไปขอขุนชำนาญบริรักษ์ได้
 3. นายเหมือนมีหน้าที่ทำนาทั้งในที่ดินของตน และที่ดินของขุนชำนาญบริรักษ์
 4. เมื่อนายเหมือนมีคดีความ ขุนชำนาญบริรักษ์ต้องไปศาลกับนายเหมือนด้วย
10. หากจะเปรียบเทียบความยากง่ายในการเลื่อนฐานะชนชั้นในสังคมสมัยเก่าแล้ว ข้อใดที่เรียงลำดับในการเลื่อนฐานะให้สูงขึ้นจากยากไปหาง่าย ได้ถูกต้อง
 1. สังคมของจีน ไทย อินเดีย
 2. สังคมของอินเดีย ไทย จีน
 3. สังคมของจีน อินเดีย ไทย
 4. สังคมของไทย จีน อินเดีย
11. ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของกรุงศรีอยุธยาเกิดขึ้นจากเหตุผลใด
 1. ส่งเสริมการเพาะปลูกข้าว
 2. การค้าขายระหว่างไทย – จีน
 3. กษัตริย์ส่งเสริมการค้าภายใน
 4. กรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองท่าที่มีความเหมาะสม
12. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การค้าของไทยสมัยอยุธยาเจริญรุ่งเรืองมาก คืออะไร
 1. มีสัมพันธภาพอันดีกับประเทศจีน
 2. ระบบ พระคลังสินค้า ที่มีประสิทธิภาพ
 3. ระบบผูกขาดทางการค้าของพระมหากษัตริย์
 4. ได้ชาวจีนที่ชำนาญทางการค้าเป็นเจ้าพนักงานการค้า
13. ข้อใดเป็นลักษณะเด่นของระบบพระคลังสินค้า
 1. การผูกขาดทางเศรษฐกิจโดยรัฐ
 2. การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาประมูลภาษี
 3. ราษฎรกับพ่อค้าไม่สามารถติดต่อค้าขายกันได้โดยตรง
 4. การยินยอมให้ไพร่นำผลผลิตส่วนเกินที่รัฐไม่ต้องการออกขายได้
14. ข้อใด**ไม่ใช่**หน้าที่ของพระคลังสินค้า
 1. เป็นผู้ผูกขาดการค้ากับต่างประเทศ
 2. เป็นผู้ทำหน้าที่ติดต่อกับต่างประเทศ
 3. เป็นผู้ส่งเรือไปค้าขายกับต่างประเทศ
 4. เป็นผู้กำหนดราคาสินค้าจากต่างประเทศ

15. ระบบผูกขาดโดยพระคลังสินค้าในสมัยอยุธยาก่อให้เกิดผลสำคัญอย่างไร

1. การค้ากับต่างประเทศลดปริมาณลง
 2. รัฐควบคุมการผลิตเพื่อการค้าให้เหมาะสม
 3. รัฐเผชิญกับปัญหาการจัดเก็บภาษีจากท้องถิ่นต่างๆ
 4. รัฐเอาใจใส่ควบคุมกำลังคนและจัดเก็บส่วยมากขึ้น
-